ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 20ής Ιανουαρίου 2011 *

Στην υπόθεση C-463/09,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Ισπανία) με απόφαση της 20ής Οκτωβρίου 2009, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Νοεμβρίου 2009, στο πλαίσιο της δίκης

CLECE SA

κατά

María M. S. Martín Valor,

Ayuntamiento de Cobisa,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, πρόεδρο τμήματος, D. Šváby, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász και J. Malenovský (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak
γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον F. Díez Moreno,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους J. Enegren και R. Vidal Puig,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 26ής Οκτωβρίου 2010,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/23/ΕΚ του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2001, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων (ΕΕ L 82, σ. 16).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της CLECE SA (στο εξής: CLECE) και των María M. S. Martín Valor και Ayuntamiento de Cobisa (Δήμος της Cobisa) με αντικείμενο την απόλυση της M. S. Martín Valor.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Η οδηγία 2001/23 αποτελεί κωδικοποίηση της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών,

των σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ L 61, σ. 26), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 98/50/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1998 (ΕΕ L 201, σ. 88).

4 Η τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2001/23 ορίζει ότι «[ε]ίναι απαραίτητη η θέσπιση διατάξεων για την προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση αλλαγής του επιχειρηματικού φορέα, και ιδιαίτερα προς εξασφάλιση της διατηρήσεως των δικαιωμάτων τους».

5 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής:

«α) Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε μεταβίβαση επιχείρησης, εγκατάστασης ή τμήματος επιχείρησης ή εγκατάστασης σε άλλον εργοδότη, ως αποτέλεσμα νομικής μεταβίβασης ή συγχώνευσης.

β) Υπό την επιφύλαξη του στοιχείου α΄ και των ακολούθων διατάξεων του παρόντος άρθρου, θεωρείται ως μεταβίβαση, κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, η μεταβίβαση μιας οικονομικής οντότητας που διατηρεί την ταυτότητά της, η οποία νοείται ως σύνολο οργανωμένων πόρων με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, είτε κυρίας είτε δευτερεύουσας.

γ) Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις, οι οποίες ασκούν κερδοσκοπικές ή μη οικονομικές δραστηριότητες. Η διοικητική αναδιοργάνωση δημοσίων διοικητικών αρχών ή η μεταβίβαση διοικητικών καθηκόντων μεταξύ δημοσίων διοικητικών αρχών δεν θεωρείται ως μεταβίβαση κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας.»

6 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω οδηγίας ορίζει ότι:

«Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του εκχωρητή, που απορρέουν από σύμβαση εργασίας ή από εργασιακή σχέση υφισταμένη κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως, μεταβιβάζονται, διά της μεταβιβάσεως αυτής, στον εκδοχέα.»

7 Το άρθρο 4, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας 2001/23 έχει ως ακολούθως:

«Η μεταβίβαση μιας επιχείρησης, μιας εγκατάστασης, ή ενός τμήματος επιχείρησης ή εγκατάστασης, δεν συνιστά αυτή καθ' εαυτή λόγο απολύσεως για τον εκχωρητή ή τον εκδοχέα. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει απολύσεις για οικονομικούς, τεχνικούς ή οργανωτικούς λόγους, που συνεπάγονται μεταβολές του εργατικού δυναμικού.»

Το εθνικό δίκαιο

8 Η οδηγία 2001/23 μεταφέρθηκε στο ισπανικό δίκαιο με το άρθρο 44 του βασιλικού νομοθετικού διατάγματος 1/1995, περί εγκρίσεως του αναθεωρημένου κειμένου του νόμου περί καταστάσεως των εργαζομένων (Real Decreto Legislativo 1/1995, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores), της 24ης Μαρτίου 1995 (*BOE* αριθ. 75, της 29ης Μαρτίου 1995, σ. 9654, στο εξής: νόμος περί καταστάσεως των εργαζομένων).

9 Το άρθρο 44, παράγραφοι 1 και 2, του νόμου περί καταστάσεως των εργαζομένων ορίζει ότι:

«1. Η μεταβίβαση επιχειρήσεως, εγκαταστάσεως ή αυτόνομης παραγωγικής μονάδας της ιδίας επιχειρήσεως δεν αποτελεί αυτή καθεαυτή λόγο λύσεως της εργασιακής σχέσεως· ο νέος εργοδότης υποκαθίσταται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του προηγούμενου εργοδότη που απέρρεαν από τη σύμβαση εργασίας και από την κοινωνική ασφάλιση, συμπεριλαμβανομένων των περί συντάξεως υποχρεώσεων, υπό τις οριζόμενες στην εφαρμοστέα ειδική νομοθεσία προϋποθέσεις και, γενικώς, σε όλες τις περί συμπληρωματικής κοινωνικής προστασίας υποχρεώσεις τις οποίες είχε αναλάβει ο εκχωρητής.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως διαδοχή επιχειρήσεως θεωρείται η μεταβίβαση οικονομικής οντότητας η οποία διατηρεί την ταυτότητά της, νοούμενης ως σύνολο οργανωμένων πόρων, με σκοπό την άσκηση, είτε κυρίας είτε δευτερεύουσας, οικονομικής δραστηριότητας.»

10 Το άρθρο 14 της συλλογικής συμβάσεως για τα επαγγέλματα καθαρισμού κτιρίων και εγκαταστάσεων της επαρχίας του Τολέδο ορίζει ότι:

«Όταν επιχείρηση, όπου οι υπηρεσίες καθαρισμού παρέχονται από συμβαλλόμενο, αναλαμβάνει απευθείας την παροχή των υπηρεσιών αυτών, δεν υποχρεούται να διατηρήσει το προσωπικό που παρείχε τις εν λόγω υπηρεσίες για λογαριασμό του απερχόμενου συμβαλλομένου, εφόσον απασχολεί δικό της προσωπικό για την παροχή υπηρεσιών καθαρισμού. Αντιθέτως, οφείλει να αναπροσλάβει τους εργαζομένους στον απερχόμενο εργοδότη αν επιθυμεί να προσλάβει νέο προσωπικό για την εξασφάλιση της παροχής της εν λόγω υπηρεσίας καθαρισμού.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

11 Η CLECE, εταιρία παρέχουσα υπηρεσίες καθαρισμού, συνήψε με το Ayuntamiento de Cobisa, στις 27 Μαΐου 2003, σύμβαση με αντικείμενο τον καθαρισμό των σχολείων και εγκαταστάσεων του δήμου, χωρίς να προκύπτει ότι η παροχή των οικείων υπηρεσιών απαιτούσε τη χρήση «ειδικών υλικών».

12 Δυνάμει της συμβάσεως αυτής, η M. S. Martín Valor εργαζόταν για την CLECE, ως καθαρίστρια, από τις 25 Μαρτίου 2004.

13 Στις 9 Νοεμβρίου 2007, το Ayuntamiento de Cobisa ενημέρωσε την CLECE σχετικά με την απόφασή του για καταγγελία της μεταξύ τους συμβάσεως, με ισχύ από 31ής Δεκεμβρίου 2007.

14 Στις 2 Ιανουαρίου 2008, η CLECE ενημέρωσε την M. S. Martín Valor ότι, από 1ης Ιανουαρίου 2008, θα συμπεριλαμβανόταν στο προσωπικό του Ayuntamiento de Cobisa, καθώς ο εν λόγω οργανισμός θα αναλάμβανε πλέον τον καθαρισμό των οικείων εγκαταστάσεων. Συγκεκριμένα, κατά την CLECE, δυνάμει του άρθρου 14 της συλλογικής συμβάσεως για τα επαγγέλματα καθαρισμού κτιρίων και εγκαταστάσεων της επαρχίας του Τολέδο, το Ayuntamiento de Cobisa θα υπεισερχόταν στη θέση της σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις όσον αφορά την επίμαχη στην κύρια δίκη σχέση εργασίας.

15 Την ίδια ημέρα, η M. S. Martín Valor εμφανίσθηκε στις εγκαταστάσεις του Ayuntamiento de Cobisa, αλλά δεν της επιτράπηκε να εργασθεί εκεί. Η CLECE, από πλευράς της, δεν επανατοποθέτησε την ενδιαφερόμενη σε άλλη θέση εργασίας.

16 Το Ayuntamiento de Cobisa, στις 10 Ιανουαρίου 2008, προσέλαβε, μέσω γραφείου απασχολήσεως, πέντε εργαζόμενες για τον καθαρισμό των εγκαταστάσεών του.

17 Η M. S. Martín Valor προσέφυγε ακολούθως, ενώπιον του Juzgado de lo Social nº 2 de Toledo, κατά της CLECE και του Ayuntamiento de Cobisa, για την αναγνώριση του καταχρηστικού χαρακτήρα της απολύσεώς της.

18 Με απόφαση της 13ης Μαΐου 2008, το Juzgado de lo Social nº 2 de Toledo έκρινε ότι το άρθρο 14 της συλλογικής συμβάσεως για τα επαγγέλματα καθαρισμού κτιρίων και εγκαταστάσεων της επαρχίας του Τολέδο δεν τύγχανε εφαρμογής και ότι, κατά συνέπεια, το Ayuntamiento de Cobisa δεν νομιμοποιείτο παθητικώς. Το εν λόγω δικαστήριο διαπίστωσε, περαιτέρω, ότι η M. S. Martín Valor είχε απολυθεί κατά τρόπο καταχρηστικό από την CLECE και καταδίκασε την τελευταία σε αναπρόσληψη της ενδιαφερομένης υπό τις ίδιες συνθήκες που ίσχυαν προ της απολύσεώς της ή σε καταβολή αποζημιώσεως ύψους 6 507,10 ευρώ. Και στις δύο περιπτώσεις όφειλε, επίσης, να καταβάλει τους συνήθεις μισθούς τους οποίους δεν είχε λάβει η M. S. Martín Valor.

19 Στις 26 Δεκεμβρίου 2008, η CLECE άσκησε έφεση κατά της ως άνω αποφάσεως ενώπιον του Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La-Mancha. Με την έφεση, η CLECE υποστηρίζει, ειδικότερα, ότι το Ayuntamiento de Cobisa την υποκατέστησε στη σχέση εργασίας με την M. S. Martín Valor, δυνάμει του άρθρου 14 της συλλογικής συμβάσεως για τα επαγγέλματα καθαρισμού κτιρίων και εγκαταστάσεων της επαρχίας του Τολέδο, σε συνδυασμό με το άρθρο 44 του νόμου περί καταστάσεως των εργαζομένων και της νομολογίας που παραθέτει.

20 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, από τη νομολογία που ενοποιήθηκε με την απόφαση του Tribunal Supremo της 10ης Δεκεμβρίου 2008, προκύπτει ότι οι διατάξεις συλλογικής συμβάσεως για τα επαγγέλματα καθαρισμού κτιρίων και εγκαταστάσεων δεν τυγχάνουν εφαρμογής σε ασκούσα διακριτές δραστηριότητες κύρια

επιχείρηση, η οποία κατόπιν καταγγελίας συμβάσεως συναφθείσας με εταιρία καθαρισμού, αποφασίζει να αναλάβει απευθείας τον καθαρισμό των εγκαταστάσεων της, καθώς αυτή η κύρια επιχείρηση δεν μπορεί να νοηθεί ως εμπίπτουσα στο πεδίο εφαρμογής της οικείας συλλογικής συμβάσεως.

21 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν θεωρείται ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ και β΄, της οδηγίας 2001/23, περίπτωση κατά την οποία δήμος αποφασίζει να αναλάβει διά του προσωπικού του τον καθαρισμό των διαφόρων εγκαταστάσεών του, όταν η υπηρεσία αυτή στο παρελθόν παρεχόταν από εταιρία καθαρισμού δυνάμει καταγγελθείσας συμβάσεως, η εν λόγω κύρια επιχείρηση προσλαμβάνει νέο προσωπικό για την πραγματοποίηση των εργασιών αυτών καθαρισμού και η συλλογική σύμβαση για τα επαγγέλματα καθαρισμού κτιρίων και εγκαταστάσεων, η οποία προβλέπει υποχρέωση υποκαταστάσεως σε τέτοιες περιπτώσεις, δεν τυγχάνει εφαρμογής σε αυτήν.

22 Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν, στην υπόθεση της κύριας δίκης, εφαρμόζεται το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ και β΄, της οδηγίας 2001/23, καίτοι η συλλογική σύμβαση για τα επαγγέλματα καθαρισμού κτιρίων και εγκαταστάσεων της επαρχίας του Τολέδο δεν εφαρμόζεται ως προς το Ayuntamiento de Cobisa και ο οργανισμός αυτός έχει την ιδιαιτερότητα ότι αποτελεί εργοδότη του δημοσίου τομέα, με αποτέλεσμα να υπάρχουν ορισμένες ιδιαιτερότητες στις σχέσεις του εργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 103, παράγραφος 3, του ισπανικού Συντάγματος.

23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας [2001/23], όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ και β΄, περίπτωση κατά την οποία δήμος

αναλαμβάνει εκ νέου ή αναλαμβάνει υπ' ευθύνη του υπηρεσία καθαρισμού των διαφόρων εγκαταστάσεών του η οποία στο παρελθόν παρεχόταν από συμβαλλόμενη με αυτόν επιχείρηση, προσλαμβάνοντας προς τούτο νέο προσωπικό;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

24 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσία, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ και β΄, της οδηγίας 2001/23 έχει την έννοια ότι τυγχάνει εφαρμογής σε περιπτώσεις κατά τις οποίες δήμος ο οποίος είχε αναθέσει τις υπηρεσίες καθαρισμού των εγκαταστάσεών του σε ιδιωτική εταιρία αποφασίζει να καταγγείλει τη μεταξύ τους σύμβαση και να αναλάβει ο ίδιος τις υπηρεσίες αυτές, προσλαμβάνοντας προς τούτο νέο προσωπικό.

25 Κατ' αρχάς, επισημαίνεται ότι, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, στοιχείο γ΄, της οδηγίας 2001/23, η εν λόγω οδηγία εφαρμόζεται σε δημόσιες επιχειρήσεις οι οποίες ασκούν δραστηριότητες κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα.

26 Το Δικαστήριο έχει στο πλαίσιο αυτό κρίνει ότι το γεγονός ότι εκδοχέας είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, εν προκειμένω δήμος, δεν επιτρέπει να αποκλεισθεί η ύπαρξη μεταβιβάσεως εμπίπτουσας στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2001/23 (βλ. αποφάσεις της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, C-175/99, Mayeur, Συλλογή 2000, σ. I-7755, σκέψεις 29, 33 και 34, καθώς και της 29ης Ιουλίου 2010, C-151/09, UGT-FSP, Συλλογή 2010, σ. I-7591, σκέψη 23).

27 Επομένως, το γεγονός ότι, όπως στη διαφορά της κύριας δίκης, ένα από τα εμπλεκόμενα πρόσωπα είναι δήμος δεν αντίκειται, καθαυτό, στην εφαρμογή της οδηγίας 2001/23.

28 Περαιτέρω, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο α΄, της οδηγίας 2001/23, η οδηγία εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε μεταβίβαση επιχειρήσεως, εγκαταστάσεως ή τμήματος επιχειρήσεως ή εγκαταστάσεως σε άλλον εργοδότη, ως αποτέλεσμα νομικής μεταβιβάσεως ή συγχωνεύσεως.

29 Συναφώς, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η έκταση εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως δεν μπορεί να εκτιμηθεί αποκλειστικά βάσει γραμματικής ερμηνείας. Λόγω των διαφορών μεταξύ των γλωσσικών αποδόσεων της οδηγίας αυτής, καθώς και των διαφορών μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών όσον αφορά την έννοια της συμβατικής μεταβιβάσεως, το Δικαστήριο έχει ερμηνεύσει αρκετά ελαστικά την εν λόγω έννοια ώστε να ανταποκρίνεται προς τον σκοπό της εν λόγω οδηγίας, ο οποίος, όπως προκύπτει από την τρίτη αιτιολογική της σκέψη, συνίσταται στην προστασία των μισθωτών σε περίπτωση μεταβιβάσεως της επιχειρήσεως (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, C-458/05, Jouini κ.λπ., Συλλογή 2007, σ. I-7301, σκέψη 24 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

30 Έτσι, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η οδηγία 77/187, όπως κωδικοποιήθηκε με την οδηγία 2001/23, έχει εφαρμογή σε όλες τις περιπτώσεις μεταβολής, στο πλαίσιο των συμβατικών σχέσεων, στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει την ευθύνη της εκμεταλλεύσεως της επιχειρήσεως και το οποίο συνομολογεί τις υποχρεώσεις του εργοδότη έναντι των μισθωτών της επιχειρήσεως (βλ. αποφάσεις της 7ης Μαρτίου 1996, C-171/94 και C-172/94, Merckx και Neuhuys, Συλλογή 1996, σ. I-1253, σκέψη 28, καθώς και της 10ης Δεκεμβρίου 1998, C-127/96, C-229/96 και C-74/97, Hernández Vidal κ.λπ., Συλλογή 1998, σ. I-8179, σκέψη 23).

31 Επίσης, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 77/187 περίπτωση κατά την οποία επιχείρηση η οποία προσφεύγει σε άλλη επιχείρηση για τον καθαρισμό των εγκαταστάσεών της ή μέρους αυτών αποφασίζει

να καταγγείλει τη σύμβαση που τη συνέδεε με αυτήν και να αναλάβει εφεξής η ίδια τις εργασίες αυτές (βλ. απόφαση Hernández Vidal κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψη 25).

32 Συνεπώς, δεν μπορεί να αποκλειστεί εκ των προτέρων ότι η οδηγία 2001/23 έχει εφαρμογή σε περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, κατά τις οποίες δήμος αποφασίζει μονομερώς να καταγγείλει τη σύμβαση που τον συνέδεε με ιδιωτική επιχείρηση και να αναλάβει ο ίδιος τις υπηρεσίες καθαρισμού που της είχε αναθέσει.

33 Προκειμένου να έχει εφαρμογή η οδηγία 2001/23, η μεταβίβαση πρέπει, πάντως, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο β΄, της οδηγίας αυτής, να αφορά οικονομική οντότητα που διατηρεί την ταυτότητά της μετά την αλλαγή του επιχειρηματικού φορέα.

34 Προκειμένου να καθοριστεί αν μία τέτοια οντότητα διατηρεί την ταυτότητά της, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των πραγματικών περιστατικών που χαρακτηρίζουν την επίμαχη πράξη, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται ιδίως το είδος της επιχειρήσεως ή της εγκαταστάσεως περί της οποίας πρόκειται, η μεταβίβαση ή όχι ενσωμάτων στοιχείων, όπως κτιρίων και κινητών, η αξία των άυλων στοιχείων κατά τον χρόνο της μεταβιβάσεως, η αναπρόσληψη ή όχι του μεγαλύτερου μέρους του προσωπικού από τον νέο επιχειρηματία, η μεταβίβαση ή όχι της πελατείας, καθώς και ο βαθμός ομοιότητας των ασκουμένων δραστηριοτήτων πριν και μετά τη μεταβίβαση και η διάρκεια της τυχόν αναστολής των δραστηριοτήτων αυτών. Πάντως, αυτά τα στοιχεία αποτελούν επί μέρους πλευρές της γενικής αξιολογήσεως που επιβάλλεται να γίνει και δεν μπορούν, ως εκ τούτου, να εκτιμηθούν μεμονωμένα (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 18ης Μαρτίου 1986, 24/85, Spijkers, Συλλογή 1986, σ. 1119, σκέψη 13· της 19ης Μαΐου 1992, C-29/91, Redmond Stichting, Συλλογή 1992, σ. I-3189, σκέψη 24· της 11ης Μαρτίου 1997, C-13/95, Süzen, Συλλογή 1997, σ. I-1259, σκέψη 14, καθώς και της 20ής Νοεμβρίου 2003, C-340/01, Abler κ.λπ., Συλλογή 2003, σ. I-14023, σκέψη 33).

35 Το Δικαστήριο έχει κρίνει στο παρελθόν ότι μια οικονομική μονάδα μπορεί, σε ορισμένους τομείς, να λειτουργεί χωρίς σημαντικά ενσώματα ή άυλα περιουσιακά στοιχεία, κατά τρόπο ώστε η διατήρηση της ταυτότητας μιας τέτοιας μονάδας πέρα από τα όρια των εργασιών που αποτελούν το αντικείμενο των δραστηριοτήτων της να μην μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να εξαρτάται από την εκχώρηση τέτοιων στοιχείων (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Süzen, σκέψη 18· Hernández Vidal κ.λπ., σκέψη 31, και UGT-FSP, σκέψη 28).

36 Το Δικαστήριο έκρινε, ειδικότερα, ότι, στο μέτρο που, σε ορισμένους τομείς στους οποίους η δραστηριότητα στηρίζεται κυρίως στο εργατικό δυναμικό, σύνολο εργαζομένων τους οποίους ενώνει σταθερά μια κοινή δραστηριότητα μπορεί να αντιστοιχεί σε οικονομική μονάδα, μια τέτοια μονάδα μπορεί να διατηρεί την ταυτότητά της και μετά τη μεταβίβασή της, όταν ο νέος επιχειρηματίας δεν αρκείται στη συνέχιση της εν λόγω δραστηριότητας, αλλά, επιπλέον, προσλαμβάνει σημαντικό τμήμα, από άποψη αριθμού και ικανοτήτων, του προσωπικού στο οποίο ο προκάτοχός του είχε αναθέσει ειδικά το έργο αυτό. Στην περίπτωση αυτή, ο νέος επικεφαλής της επιχειρήσεως αποκτά συγκεκριμένα το οργανωμένο σύνολο στοιχείων το οποίο θα του παράσχει τη δυνατότητα να συνεχίσει κατά τρόπο σταθερό τις δραστηριότητες ή ορισμένες δραστηριότητες της εκχωρούσας επιχειρήσεως (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Süzen, σκέψη 21 και Hernández Vidal κ.λπ., σκέψη 32· της 10ης Δεκεμβρίου 1998, C-173/96 και C-247/96, Hidalgo κ.λπ., Συλλογή 1998, σ. I-8237, σκέψη 32· της 24ης Ιανουαρίου 2002, C-51/00, Temco, Συλλογή 2002, σ. I-969, σκέψη 33, καθώς και UGT-FSP, προπαρατεθείσα, σκέψη 29).

37 Συναφώς είναι αδιάφορο, όπως προκύπτει από τη σκέψη 31 της παρούσας αποφάσεως, αν η πρόσληψη σημαντικού τμήματος του προσωπικού γίνεται στο πλαίσιο της διαπραγματευθείσας μεταξύ του εκχωρητή και του εκδοχέα συμβατικής εκχωρήσεως ή ακόμη αν απορρέει από μονομερή απόφαση του προηγούμενου επικεφαλής της επιχειρήσεως να καταγγείλει τις συμβάσεις εργασίας του μεταφερόμενου προσωπικού, ακολουθούμενη από μονομερή απόφαση του νέου επικεφαλής της επιχειρήσεως να προσλάβει σημαντικό τμήμα του ίδιου προσωπικού για την εκπλήρωση των ίδιων καθηκόντων.

38 Συγκεκριμένα, εφόσον, σε περίπτωση προσλήψεως σημαντικού τμήματος του προσωπικού, η ύπαρξη μεταβιβάσεως, κατά την έννοια της οδηγίας 2001/23, εξαρτάται μόνον από συμβατική δέσμευση για τέτοια πρόσληψη, η προστασία των εργαζομένων, στην οποία σκοπεί η οδηγία αυτή, αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια των επικεφαλής των επιχειρήσεων, οι οποίοι μπορούν να καταστρατηγούν, μην αναλαμβάνοντας

σχετικώς συμβατική δέσμευση, την εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας, εις βάρος της διατηρήσεως των δικαιωμάτων των μεταφερόμενων εργαζομένων την οποία, όμως, εγγυάται το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/23.

39 Ασφαλώς, όπως προκύπτει από νομολογία του Δικαστηρίου, δραστηριότητα καθαρισμού, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, μπορεί να θεωρηθεί ως δραστηριότητα στηριζόμενη κυρίως στο εργατικό δυναμικό (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, προπαρατεθείσες αποφάσεις Hernández Vidal κ.λπ., σκέψη 27· Hidalgo κ.λπ., σκέψη 26, καθώς και Jouini κ.λπ., σκέψη 32) και, κατά συνέπεια, το σύνολο των εργαζομένων τους οποίους ενώνει σταθερά μια κοινή δραστηριότητα καθαρισμού μπορεί, ελλείψει άλλων συντελεστών παραγωγής, να αντιστοιχεί σε οικονομική μονάδα (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση Hernández Vidal κ.λπ., προπαρατεθείσα, σκέψη 27). Πάντως, πρέπει, επίσης, η ταυτότητα αυτής να διατηρηθεί και μετά την οικεία μεταβίβαση.

40 Συναφώς, προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής ότι το Ayuntamiento de Cobisa, προκειμένου να παρέξει το ίδιο τις υπηρεσίες καθαρισμού των σχολείων και εγκαταστάσεών του, τις οποίες είχε προηγουμένως αναθέσει στην CLECE, προσέλαβε νέο προσωπικό, χωρίς να αναπροσλάβει τους εργαζομένους στους οποίους είχαν ανατεθεί οι υπηρεσίες αυτές από την CLECE, ούτε εξάλλου ανέλαβε ενσώματα ή άυλα περιουσιακά στοιχεία της επιχειρήσεως αυτής. Υπ' αυτές τις συνθήκες, το μόνο στοιχείο το οποίο συνδέει τις δραστηριότητες που ασκούσε η CLECE και τις δραστηριότητες που ανέλαβε το Ayuntamiento de Cobisa συνίσταται στο αντικείμενο της οικείας δραστηριότητας, ήτοι στον καθαρισμό των εγκαταστάσεων.

41 Πάντως, απλώς το γεγονός ότι οι ασκούμενες από την CLECE και το Ayuntamiento de Cobisa δραστηριότητες είναι παρόμοιες, ή μάλλον ταυτόσημες, δεν δικαιολογεί το συμπέρασμα ότι διατηρείται η ταυτότητα μίας οικονομικής μονάδας. Πράγματι, μια μονάδα δεν μπορεί να ταυτίζεται αποκλειστικά με τη δραστηριότητα την οποία ασκεί. Η ταυτότητά της προκύπτει, επίσης, από διάφορα άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους στοιχεία, όπως το προσωπικό της, η στελέχωσή της, η οργάνωση των εργασιών της, οι μέθοδοι της λειτουργίας ή και, ενδεχομένως, τα μέσα λειτουργίας της (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, προπαρατεθείσες αποφάσεις Süzen, σκέψη 15· Hernández Vidal κ.λπ., σκέψη 30, καθώς και Hidalgo κ.λπ., σκέψη 30). Ειδικότερα, η ταυτότητα μίας οικονομικής μονάδας, όπως η επίμαχη της κύριας δίκης, η οποία στηρίζεται

κυρίως στο εργατικό δυναμικό, δεν διατηρείται αν σημαντικό τμήμα του προσωπικού δεν αναπροσλαμβάνεται από τον φερόμενο εκδοχέα.

42 Συνεπώς, με την επιφύλαξη της ενδεχόμενης εφαρμογής εθνικών κανόνων προστασίας, στην υπόθεση της κύριας δίκης, από αυτήν καθαυτή την ανάληψη εκ μέρους του Ayuntamiento de Cobisa των υπηρεσιών καθαρισμού που είχαν ανατεθεί στο παρελθόν στην CLECE δεν μπορεί να συναχθεί η ύπαρξη μεταβιβάσεως κατά την έννοια της οδηγίας 2001/23.

43 Κατά συνέπεια, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ και β΄, της οδηγίας 2001/23 έχει την έννοια ότι η οδηγία δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση κατά την οποία δήμος ο οποίος είχε αναθέσει τον καθαρισμό των εγκαταστάσεών του σε ιδιωτική επιχείρηση αποφασίζει να καταγγείλει τη σύμβαση που τον συνέδεε με αυτήν και να αναλάβει ο ίδιος τη δραστηριότητα καθαρισμού των εν λόγω εγκαταστάσεων, προσλαμβάνοντας προς τον σκοπό αυτόν νέο προσωπικό.

Επί των δικαστικών εξόδων

44 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχεία α΄ και β΄, της οδηγίας 2001/23/ΕΚ του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2001, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων ή επιχειρήσεων, έχει την έννοια ότι η οδηγία δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση κατά την οποία δήμος ο οποίος είχε αναθέσει τον καθαρισμό των εγκαταστάσεών του σε ιδιωτική επιχείρηση αποφασίζει να καταγγείλει τη σύμβαση που τον συνέδεε με αυτήν και να αναλάβει ο ίδιος τη δραστηριότητα καθαρισμού των εν λόγω εγκαταστάσεων, προσλαμβάνοντας προς τον σκοπό αυτόν νέο προσωπικό.

(υπογραφές)